

Odůvodnění

1. Obecná část

A. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu vyhlášky

1. Důvod předložení

Název:

Vyhláška, kterou se provádí některá ustanovená zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění zákona č. 167/2012 Sb., týkající se posuzování zdravotní způsobilosti ke vzdělávání nebo pracovnělékařských služeb (vyhláška o pracovnělékařských službách)

Návrh vyhlášky je prováděcím právním předpisem k zákonu č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách.

Účelem návrhu vyhlášky je na základě zmocnění podle

- ustanovení § 95 odst. 1 k provedení § 60 písm. b) zákona o specifických zdravotních službách a v souladu s právem Evropské unie a závazků vyplývajících z členství v mezinárodních organizacích, jako je Mezinárodní organizace práce, stanovit organizaci, obsah a rozsah pracovně lékařských služeb, a to při respektování Úmluvy Mezinárodní organizace práce č. 161 o závodních zdravotních službách, kterou Česká republika ratifikovala a která byla vyhlášena vyhláškou MZV č. 145/1988 Sb., o Úmluvě o závodních zdravotních službách,
- ustanovení § 95 odst. 1 k provedení § 52 písm. a) a c) a § 60 písm. a) a c) až d) zákona, dále podle ustanovení § 95 odst. 2 k provedení § 52 písm. b) zákona, a to v dohodě s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, stanovit postupy při zajišťování lékařských prohlídek, druhy, četnost a obsah lékařských prohlídek pro zjištění zdravotního stavu posuzované osoby a posuzování zdravotní způsobilosti k přípravě na povolání, v průběhu přípravy na povolání, k práci nebo službě, včetně rozsahu nezbytných vyšetření a seznam nemocí, stavů a vad, které vylučují nebo omezují zdravotní způsobilost k uvedeným činnostem a dále náležitosti žádosti o provedení pracovnělékařské prohlídky a náležitosti lékařského posudku ve vztahu k posuzované činnosti.

Identifikace problémů, cílů, kterých má být dosaženo, rizik spojených s nečinností:

Závodní preventivní péče (nově pracovnělékařské služby) byla upravena v několika právních předpisech, přičemž úprava v zákoně č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, nerespektovala v plném rozsahu Úmluvu o závodních zdravotních službách MOP č. 161 (vyhláška MZV č. 145/1988 Sb. o Úmluvě o závodních zdravotních službách (č. 161)). Prováděcím právním předpisem k zákonu č. 20/1966 Sb. je, mimo jiné, dosud platná směrnice č. 49/1967 Věst. MZ, o posuzování zdravotní způsobilosti k práci, ve znění směrnice MZ ČSR č. 17/1970 Věst. MZ ČSR (reg. v částkách 2/1968 Sb. a 20/1970 Sb.), vyhlášky č. 487/1991 Sb., vyhlášky č. 31/1993 a zákona č. 61/2000 Sb. Zákon č. 20/1966 Sb. byl ke dni 1. dubna 2012 Sb. zrušen zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách

jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). Uvedená směrnice je poplatná době svého vzniku a je již pro posuzování zdravotní způsobilosti k práci nedostatečná a „nepoužitelná“. Proto bylo přistoupeno ke komplexní úpravě problematiky pracovnělékařských služeb v zákoně o specifických zdravotních službách a podrobnějšímu rozpracování v prováděcím právní předpise, to je v navrhované vyhlášce, na základě zmocňovacího ustanovení a v mezích zákona.

Cílem pracovnělékařských služeb je prevence poškození zdraví zaměstnanců vlivem práce, zlepšování jejich zdravotního stavu, podpora zdravého životního stylu, zlepšování případně udržení zdravotní způsobilosti k práci a dlouhodobé udržení pracovní schopnosti. Úkolem poskytovatelů pracovnělékařských služeb je pomáhat zaměstnavatelům při vytváření takových podmínek k výkonu práce, které ochrání zaměstnance před působením škodlivých faktorů pracovního prostředí a pracovních podmínek a přispějí ke stabilizaci zdravotního stavu zaměstnanců.

Podle dosavadní právní úpravy nebyl právním předpisem stanoven pro jednotlivé rizikové faktory rozsah vyšetření, zejména vyšetření odborných, nezbytných k tomu, aby bylo zaručeno, že jsou požadovaná vyšetření dostatečná pro správné posouzení zdravotní způsobilosti k práci. Protože podle předcházející právní úpravy byla část lékařských preventivních prohlídek pro účely závodní preventivní péče uvedených ve zrušeném § 35 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, hrazena z veřejného zdravotního pojištění, nebyl ze strany dotčených subjektů, zejména zaměstnavatelů, dostatečný zájem o orgány ochrany veřejného zdraví stanovenou náplň preventivních prohlídek s ohledem na rozsah požadovaných odborných vyšetření při výkonu rizikových prací ani periodicitu preventivních prohlídek. Protože od nabytí účinnosti zákona o specifických zdravotních službách hradí kompletně pracovnělékařské služby, včetně všech preventivních lékařských prohlídek, zaměstnavatel, stanoví se vyhláškou pro jednotlivé rizikové faktory jednotně náplň pracovnělékařských prohlídek jako nepodkročitelné minimum tak, aby nebyli zaměstnavatelé nadbytečně ekonomicky zatěžováni, ale aby byl rozsah vyšetření dostačující pro správné posouzení zdravotní způsobilosti k práci vzhledem k její náročnosti a rizikovosti a k zajištění ochrany zdraví posuzovaného i jiných osob.

Zákon o specifických zdravotních službách stanoví „základní“ obsah pracovnělékařských služeb. Na tento zákonný rámec, jak vyplývá ze zmocňovacího ustanovení, naváže právní úprava „podrobností“ stanovených prováděcím právním předpisem – vyhláškou.

Zákon stanoví povinnost poskytování pracovnělékařských služeb na základě písemné smlouvy mezi zaměstnavatelem a poskytovatelem. Je však potřebné ve vyhlášce vymezit kritéria pro stanovení časového rozsahu poskytovaných služeb, který je mimo jiné nezbytný pro obsah smlouvy mezi zaměstnavatelem a poskytovatelem pracovnělékařských služeb. Časový rozsah k zajištění pracovnělékařských služeb musí být stanoven s ohledem na zdravotní náročnost vykonávaných prací v konkrétních podmínkách podle zařazení prací do kategorií, proto je nezbytné navrhnout konkrétní časy pro výkon jednotlivých činností na základě zařazení prací do kategorií a požadavků stanovených jinými předpisy na ochranu zdraví a života. Rovněž musí být zohledněny i další okolnosti, které mohou mít vliv na časové nároky poskytovaných služeb, jako například umístění jednotlivých pracovišť, charakter rizika, počet žáků nebo studentů účastnících se na praktickém vyučování nebo praktické přípravě na pracovištích zaměstnavatele při přípravě na budoucí povolání nebo zaměstnávání osob se zdravotním postižením s ohledem na požadavky zaměstnavatele a kapacitní možnosti poskytovatele.

Vyhláškou budou také stanoveny dosud legislativně neupravené náležitosti žádosti o provedení lékařské prohlídky, které jsou nezbytné k tomu, aby lékař určil, s ohledem na druh vykonávané práce, výskyt jednotlivých rizikových faktorů při výkonu práce a jejich míru a

s ohledem na konkrétní pracovní podmínky, také rozsah vyšetření potřebných k posouzení zdravotní způsobilosti posuzovaného. V návaznosti na to se v souladu se zmocněním stanoví jednotně i náležitosti lékařského posudku, ze kterého musí být jednoznačně patrné, jaký druh práce může zaměstnanec vykonávat, případně za jakých podmínek, aniž by to mělo negativní dopad na jeho zdraví.

Rovněž zdravotní způsobilost žáků a studentů při přípravě na budoucí povolání nebyla ve stávajících předpisech dostatečně upravena. Posouzení zdravotní způsobilosti dítěte ať už při výběru školy, která určí jeho budoucí profesní zaměření, tak v průběhu vzdělávacího procesu, je zásadním preventivním opatřením v péči o zdravý vývoj budoucí „pracovní“ populace s ohledem na fyzicky i psychicky se rozvíjející organismus a specifika dospívajících. Proto v návaznosti na podmínky vyplývající ze školského zákona a nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, byla tato oblast upravena v zákoně o specifických zdravotních službách a „bližší požadavky“ je nutné stanovit vyhláškou, tak aby byla pro všechny nastavena jednotná pravidla.

Posudková kritéria k ochraně zdraví žáků a studentů v průběhu vzdělávání u těch vzdělávacích programů, při kterých probíhá praktické vyučování nebo praktická příprava, a posudková kritéria k ochraně zdraví zaměstnanců při výkonu práce nebo služby se navrhuje stanovit v souladu s principy ochrany a bezpečnosti práce, druhy lékařských prohlídek, jejich četnost a obsah, včetně požadavků na odborná vyšetření jsou musí být stanoveny na základě znalostí o zdravotní náročnosti a rizikovosti práce nebo služby.

V oblasti pracovnělékařských služeb (dříve závodní preventivní péče) aplikační praxe pro řádné posuzování zdravotní způsobilosti ke vzdělávání nebo práci postrádala rovněž seznam nemocí, stavů a vad, které vylučují nebo omezují zdravotní způsobilost k práci a službě na základě znalosti zdravotní náročnosti práce a výskytu rizikových faktorů a jejich míry při práci, proto zákon obsahuje zmocnění na stanovení tohoto seznamu vyhláškou a toto zmocnění se v návrhu vyhlášky zohledňuje. K tomu je nutné jednotně stanovit základní obsah preventivních prohlídek a další odborná vyšetření požadovaná při práci, při které se rizikové faktory vyskytují v takové míře, že jejich působením může být negativně ovlivněno zdraví nebo bezpečnost zaměstnance nebo dalších osob.

2. Návrh variant řešení

Návrh možných řešení včetně varianty nulové

I. varianta : nulová – nebude vydán prováděcí právní předpis

Za zásadní nedostatek této varianty lze označit skutečnost, že zmocnění podle zákona o specifických zdravotních službách zůstane nenaplněno. Zákonodárce tím, že zákon schválil s ustanovením zmocňujícím Ministerstvo zdravotnictví k vydání prováděcího právního předpisu, dal jednoznačně najevo svou vůli, že podrobnosti k pracovnělékařským službám budou ve smyslu a rozsahu zmíněného zmocnění a v mezích zákona upraveny prováděcím právním předpisem – vyhláškou.

Ve vztahu k posuzování zdravotní způsobilosti k práci nebo ke vzdělávání a v průběhu vzdělávání by byly dotčené subjekty (zaměstnavatelé, zaměstnanci, žáci a studenti a poskytovatelé pracovnělékařských služeb) v právní nejistotě, protože skutečnosti a postupy, jejichž úpravu zákon předpokládá v prováděcím právním předpise, by nebyly stanoveny.

II. varianta – bude zpracována nová vyhláška upravující pracovnělékařské služby a posuzování zdravotní způsobilosti

Příprava nové vyhlášky je postupem v souladu se zmocněním v zákoně o specifických zdravotních službách. Návrh této vyhlášky upravuje obsah pracovnělékařské služby, který vychází z požadavků Úmluvy Mezinárodní organizace práce č. 161 o závodních zdravotních službách ratifikované Českou republikou (vyhláška MZV č. 145/1988 Sb., o Úmluvě o závodních zdravotních službách). Navrhovaná právní úprava stanoví jednotná kritéria a postupy při poskytování pracovnělékařských služeb a posuzování zdravotní způsobilosti ke vzdělávání, v průběhu vzdělávání, k práci nebo službě a dalším činnostem, které jsou součástí práce, pro všechny zúčastněné subjekty - poskytovatele pracovnělékařských služeb, zaměstnavatele, zaměstnance, školy a školská zařízení, včetně jejich zřizovatelů.

Dotčené subjekty:

Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo práce a sociálních věcí, orgány ochrany veřejného zdraví, pacienti – zaměstnanci, žáci a studenti, dále poskytovatelé zdravotních služeb, zřizovatelé škol a školských zařízení, zaměstnavatelé a školy a školská zařízení.

3. Vyhodnocení nákladů a přínosů

Identifikace nákladů a přínosů všech variant

I. Nulová varianta

Toto řešení by znamenalo, že by se nenaplnilo zmocnění ze zákona o specifických zdravotních službách. Pracovnělékařské služby, včetně posuzování zdravotní způsobilosti k práci, by se prováděly nejednotně bez jasně stanovených postupů a kritérií. Nadále by se muselo vycházet ze směrnice Ministerstva zdravotnictví č. 49/1967 Věst. MZ o posuzování zdravotní způsobilosti k práci, ve znění pozdějších předpisů, která je obsahově i terminologicky zastaralá, stanovuje pouze kontraindikace k práci u některých profesí, lhůty u některých periodických prohlídek, ale nikoliv obsah prohlídek, včetně lékařských vyšetření. Náklady při této variantě by byly ve stejné výši jako dosud.

Přínosy nelze předpokládat žádné, nejednotnost a roztříštěnost úpravy této problematiky podle stávajícího stavu působí komplikace všem zúčastněným subjektům.

II. Varianta

Přijetí varianty II znamená postup v souladu se zákonem, o specifických zdravotních službách. Přínosem při přijetí této varianty bude to, že budou nastavena jednotná pravidla a požadavky na obsah pracovnělékařských služeb, stanoveny minimální časy na poskytování těchto služeb podle náročnosti konkrétní práce a míry expozice rizikovým faktorům vyskytujícím se zaměstnavatele, s tím, že bude možné tyto potřebné časy navýšit na základě dalších vyskytujících se okolností. Využití těchto údajů přispěje k transparentnosti smluvních podmínek a nastavení ekonomických požadavků za poskytované služby při vypracování smlouvy mezi poskytovatelem a zaměstnavatelem. Naopak poskytovatel může reálně zhodnotit své pracovní možnosti s ohledem na počet smluv, které může uzavřít.

Za přínos lze považovat i to, že předkládaný návrh přinese snížení výdajů z veřejného zdravotního pojištění, neboť nebudou nadále hrazeny pracovnělékařské prohlídky až dosud z tohoto pojištění hrazené.

V důsledku v zákoně navržené úpravy ve způsobu úhrady za posuzování zdravotní způsobilosti k práci nebo službě, vznikají nároky na rozpočet státu, obcí a krajů, další rozpočty a podnikatelské prostředí za prohlídky, které byly až dosud hrazeny z veřejného zdravotního pojištění.

Náklady na zajištění pracovnělékařských služeb pro zaměstnavatele budou navýšeny o částku na provádění pracovnělékařských prohlídek, které byly podle dosavadních právních předpisů hrazeny z veřejného zdravotního pojištění (§ 35 zákona č. 48/1997 Sb.). Toto navýšení se týká výhradně jen prohlídek u zaměstnanců, kteří vykonávají rizikové práce (zákon č. 258/2000Sb.) nebo práce či činnosti, při jejichž výkonu může být ohroženo zdraví jejich nebo jiných osob (§ 13 a 14 směrnice č. 49/1967 Věst. MZ, v platném znění). Navýšení nebude zásadní, neboť náplň u lékařských prohlídek byla snížena na takové minimum, které je dostatečné pro objektivní posouzení zdravotní způsobilosti ke konkrétní práci.

Závodní preventivní péči podle dosavadních právních předpisů (nyní pracovnělékařské služby), která nebyla uvedena v § 35 zákona č. 48/1997 Sb., hradil zaměstnavatel i v předchozí době.

S dalším zvýšením nákladů se počítá v důsledku nově stanovené povinnosti posuzování zdravotní způsobilosti žáků a studentů v průběhu vzdělávacího procesu před nástupem na praktické vyučování nebo praktickou přípravu. Zhodnocení ekonomických dopadů bylo provedeno již v důvodové zprávě k zákonu o specifických zdravotních službách.

Konzultace

Při přípravě návrhu vyhlášky se přihlédlo k návrhům ve schválené Koncepti oboru Pracovní lékařství. Návrh vyhlášky byl také v průběhu přípravy konzultován s odbornými lékařskými společnostmi České lékařské společnosti J. E. Purkyně, a to se Společností nemocí z povolání a Společností pracovního lékařství. Na přípravě návrhu vyhlášky spolupracovali někteří členové z obou uvedených lékařských společností.

4. Návrh řešení

Zhodnocení variant a výběr nejvhodnějšího řešení

Cílem úpravy je naplnit zmocnění podle zákona o specifických zdravotních službách, sjednotit úpravu a nastavit jednoznačná pravidla pro všechny zúčastněné subjekty v oblasti pracovnělékařských služeb a jednotná pravidla a kritéria posuzování zdravotní způsobilosti ke vzdělání, v jeho průběhu, k práci a službě. Proto byla vybrána jediná možná varianta řešení, tj. varianta. II - připravit prováděcí právní předpis, který bude souhrnně zpracovávat danou problematiku.

Implementace a vynucování

V případě implementace této právní úpravy se v podstatě jedná o činnosti, které se provádí i v současné době. Implementace předkládaného návrhu vyhlášky nevyžaduje vytvoření žádných nových struktur ani změnu stávajících.

Vynucování bude zajištěno zákonnými prostředky vyplývajícími ze zákona o specifických zdravotních službách a kontrolou zajištění pracovnělékařských služeb ze zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů. Na kontrole se budou podílet Ministerstvo zdravotnictví, krajské úřady, krajské hygienické stanice a Státní úřad pro jadernou bezpečnost.

Přezkum účinnosti

Přezkum účinnosti navržených legislativních opatření se provádí průběžně sledováním uplatňování stanovených pravidel v praxi, přičemž se zohledňují stanoviska odborných institucí, kterých se problematika pracovnělékařských služeb týká. Na základě poznatků z praxe a jejich vyhodnocení může být zvažována případná novelizace vyhlášky.

Kontakty a prohlášení schválení hodnocení dopadů:

Závěrečnou zprávu RIA zpracovala:

MUDr. Anežka Sixtová,

Ministerstvo zdravotnictví,

Odbor ochrany veřejného zdraví,

tel.: 224972963, e-mail: anezka.sixtova@mzcr.cz

B) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navržená právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Vychází ze zásad uvedených v Ústavě České republiky a v Listině základních práv a svobod, zejména ze zásady zákonnosti uvedené v čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 4 Listiny. Navrhovaná vyhláška je v souladu se zmocněním v navrhovaném zákoně o specifických zdravotních službách a je zpracována v mezích tohoto zákona.

C) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami a s právem Evropské unie

Předkládaný návrh vyhlášky je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána (Úmluvy Mezinárodní organizace práce č. 161 o závodních zdravotních službách - vyhláška MZV č. 145/1988 Sb.).

Návrh vyhlášky je s právem Evropské unie slučitelný, zohledňuje požadavky směrnice Rady č. 89/391/EHS ze dne 12. června 1989 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve které je v článku 7 a 14 uloženo zaměstnavateli zajistit zdravotní dohled nad zdravím zaměstnanců. Oblast při posuzování zdravotní způsobilosti ke vzdělávání a v jeho průběhu, k práci nebo službě je ponechána národní legislativě, právo Evropské unie tuto oblast neupravuje.

Návrh vyhlášky je plně slučitelný s právem Evropské unie.

D) Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy, zejména nároky na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, sociální dopady a dopady na životní prostředí

Zákon o specifických zdravotních službách přenáší úhradu pracovnělékařských služeb, která byla až dosud z části hrazena z veřejného zdravotního pojištění, na zaměstnavatele. Tím jsou vyvolány nároky na státní rozpočet, na další veřejné rozpočty, tj. na rozpočty obcí a krajů,

zejména na podnikatelské prostředí. Tyto nároky nebudou zásadní, budou navýšeny pouze o částku na úhradu provádění lékařských preventivních prohlídek při vykonávání rizikových prací a při vykonávání prohlídek u osob, které mohou při výkonu práce nebo činnosti ohrozit zdraví své i jiných osob a u kterých byla dosud vyžadována zvláštní zdravotní způsobilost podle § 13 a 14 směrnice č. 49/1967. Ostatní pracovnělékařské služby hradili zaměstnavatelé již v předchozí době.

S dalším zvýšením nákladů se počítá v důsledku nově stanovené povinnosti posuzování zdravotní způsobilosti žáků a studentů v průběhu vzdělávacího procesu před nástupem na praktické vyučování nebo studijní praxi. Předkládaný návrh bude mít pozitivní dopad na veřejné zdravotní pojištění, neboť v důsledku vyloučení hrazení pracovnělékařských prohlídek z veřejného zdravotního pojištění zrušením ustanovení § 35 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, se sníží výdaje z tohoto pojištění. Vyčíslení ekonomických dopadů na jednotlivé subjekty po přijetí návrhu této vyhlášky bylo provedeno kvalifikovaným odhadem již při přípravě návrhu zákona. S využitím údajů z informačního systému kategorizace prací bylo odhadnuto, že náklady zaměstnavatelů se navýší cca o 204 milionů Kč za rok a náklady pro zřizovatele škol byly odhadnuty cca na 29 milionů Kč za rok.

Výše uvedené dopady byly vyčísleny v důvodové zprávě k návrhu zákona o specifických zdravotních službách. Navrhovaná vyhláška sama o sobě další dopady nepřinese.

Návrh vyhlášky nebude mít negativní sociální dopady nebo dopady na životní prostředí; nemá dopady na rovnost žen a mužů.

II Zvláštní část

K § 1:

Ustanovení § 1 vymezuje předmět vyhlášky.

K § 2:

V ustanovení se stanoví obsah pracovnělékařské služby, který vychází z požadavků Úmluvy Mezinárodní organizace práce č. 161 o závodních zdravotních službách ratifikované Českou republikou (vyhláška MZV č. 145/1988 Sb.).

Poskytovateli pracovnělékařských služeb je vymezena celá řada činností podle článku 5 Úmluvy, kterými přispívá zaměstnavateli k zajištění ochrany zdraví jeho zaměstnanců. Vedle sledování zdravotního stavu a jeho vývoje u jednotlivých zaměstnanců, posuzování zdravotní způsobilosti k práci, podílu na hodnocení zdravotních rizik souvisejících s pracovními podmínkami a pracovním prostředím, poskytování první pomoci, je kladen důraz na poradenství jak pro zaměstnavatele, tak zaměstnance v problematice ochrany zdraví a bezpečnosti při práci. Mimo to se počítá i se zapojením poskytovatele pracovně lékařských služeb do programů podpory zdraví na pracovišti za účelem zlepšování nebo udržování zdravotního stavu zaměstnanců ovlivněním jejich životního stylu.

Pro posuzování zdravotní způsobilosti k práci má velký význam znalost konkrétní práce a konkrétního pracovního prostředí, proto důležitou součástí poskytovaných služeb musí být dohled na pracovištích zaměstnavatele.

K § 3:

Upravuje se organizace pracovnělékařských služeb, včetně možnosti zajistit poskytování pracovnělékařských služeb prostřednictvím několika poskytovatelů, je-li pro takovou organizaci pracovnělékařských služeb důvod vzhledem k velkému počtu zaměstnanců, umístění jednotlivých pracovišť nebo kapacitní možnosti poskytovatele těchto služeb. Je zde řešen pravidelný dohled na pracovišti zaměstnavatele se smluvním poskytovatelem, který má být prováděn na pracovištích zaměstnavatele tak často, jak to náročnost práce a charakter podmínek při práci vyžaduje, na všech pracovištích minimálně jedenkrát ročně, s výjimkou dohledu nad pracemi kategorie první, kde se navrhuje provádění dohledu s ohledem na nízké riziko při práci, 1 krát za dva roky.

K § 4:

Ustanovení upravuje rozsah pracovnělékařské služby poskytované zaměstnavateli v závislosti na zařazení prací do kategorií, tedy podle náročnosti a rizikovitosti práce, která je vykonávána na pracovištích zaměstnavatele. Časové nároky na provádění pracovnělékařských prohlídek a na provádění dohledu a poradenství jsou upraveny v příloze č. 1.

K § 5:

Ustanovení vymezuje obsah dokumentace o pracovnělékařských službách prováděných pro zaměstnavatele, jako jsou záznamy z dohledu o poskytnutém poradenství, projednání zjištěných nedostatků a návrhů opatření a další nezbytné doklady o dohledu, o zjištěných nedostatcích a doporučených nápravných opatřeních.

K § 6:

Ustanovení stanoví postupy při zajišťování lékařských prohlídek ke vzdělávání a v průběhu vzdělávání a pracovnělékařských prohlídek, a včetně toho, že informace o konkrétní práci, její náročnosti a podmínkách, za kterých je vykonávána, musí být poskytovateli poskytnuty v žádosti o provedení prohlídky. Dalším zdrojem informací rozhodných pro kvalifikované posouzení zdravotní způsobilosti k práci jsou údaje získané při dohledu na pracovišti.

K § 7:

Ustanovení stanoví obsah lékařské prohlídky prováděné za účelem zjištění zdravotní způsobilosti ke vzdělávání nebo pracovnělékařské prohlídce, kterým je rozbor anamnestických údajů o dosavadním vývoji zdravotního stavu, komplexní fyzikální vyšetření, základní laboratorní vyšetření. Posuzujícímu lékaři je dána možnost požadovat další odborná vyšetření u specialistů, jsou-li pro posouzení zdravotního stavu a s ohledem na výskyt rizikových faktorů a jejich míru při výkonu práce nezbytná. Odborná vyšetření pro rizikové práce a práce, při kterých může být ohroženo zdraví posuzovaného i jiných osob, jsou uvedena v příloze č. 2. Pokud jde o práce nerizikové, lze odborná vyšetření požadovat, jestliže je to s ohledem na zdravotní stav posuzované osoby a konkrétní pracovní podmínky potřebné. Při hodnocení zdravotní způsobilosti se přihlíží i k výsledkům biologických expozičních testů, pokud jsou pro některý rizikový faktor stanoveny a provádějí se na pracovišti jako kolektivní test ke sledování zátěže organismu zaměstnanců nebo žáků a studentů, a dalších vyšetření provedených za účelem sledování zátěže organismu působením rizikových faktorů.

K § 8:

V ustanovení je stanoveno, jaké jsou druhy prohlídek vztahujících se k posuzování zdravotní způsobilosti ke vzdělání a jeho průběhu, a stanoví se roční interval pro periodickou prohlídku žáků a studentů, kteří při přípravě na budoucí povolání vykonávají rizikové práce, tak aby byly včas podchyceny případné změny zdravotního stavu s ohledem na vyvíjející se mladý organismus. Aby se nezvyšovala ekonomická zátěž zřizovatele škol, navrhuje se neprovádět lékařskou prohlídku, pokud je při praktickém vyučování nebo praktické přípravě vykonávána pouze práce zařazená do kategorie první podle zákona o ochraně veřejného zdraví a nejsou-li součástí této práce činnosti, pro jejíž výkon jsou stanoveny podmínky zdravotní způsobilosti jinými právními předpisy.

Podle § 8 odst. 2 písm. b) se lékařské prohlídky před zařazením do praktického vyučování nebo praktické přípravy nebo periodické prohlídky provádějí na žádost ředitele. V případě, kdy jde o posouzení zdravotní způsobilosti k praktickému vyučování nebo praktické přípravě, žák či student ani jeho zákonný zástupce nezná konkrétní „pracovní podmínky“, za nichž se takové vyučování nebo příprava vykonává. Podmínky praktického vyučování nebo praktické přípravy vždy musí znát ředitel školy, který odpovídá za bezpečnost a ochranu zdraví žáků a studentů v průběhu celé výuky. Posouzení zdravotní způsobilosti a posudek potřebuje škola, resp. ředitel školy proto, aby žák nebo student nebyl na toto vyučování nebo přípravu zařazen do podmínek, v nichž může dojít ke škodě na jeho zdraví.

Praktické vyučování nebo praktická příprava se na pracovištích právnických a fyzických osob uskutečňuje na základě smlouvy uzavřené mezi školou a touto osobou (§ 65 a 96 zákona o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů).

K § 9:

V ustanovení se uvádí výčet druhů pracovnělékařských prohlídek, přičemž se zohledňuje, že prohlídka vstupní, periodická a mimořádná se provádí za účelem posouzení zdravotní způsobilosti k práci a vydání lékařského posudku a prohlídka výstupní a následná slouží k posouzení aktuálního zdravotního stavu v době prohlídky a zjištění případných změn zdravotního stavu vzniklých v souvislosti s výkonem práce. Tyto prohlídky jsou blíže definovány v následujících paragrafech 10 až 14.

K § 10:

Ustanovením je vymezena vstupní prohlídka, která je základní prohlídkou při posuzování zdravotní způsobilosti k práci. Tato lékařská prohlídka má zcela zásadní důležitost mezi lékařskými prohlídkami prováděnými ke zjištění zdravotní způsobilosti k výkonu práce, neboť klade důraz na prevenci s ohledem na dlouhodobý výkon práce v daných podmínkách. Základním posudkovým kritériem jsou pracovní podmínky, ve kterých bude konkrétní práce vykonávána, a míra expozice rizikovým faktorům, které se budou při práci vyskytovat.

Vzhledem k tomu, že je třeba posoudit zdravotní způsobilost i v případech výkonu jiného druhu práce, je v souladu s mnohaletou praxí vstupní prohlídka vykonávána i při převedení na jinou práci nebo pokud jde o práci vykonávanou za odlišných podmínek, než ke kterým byla posouzena zdravotní způsobilost zaměstnance, jestliže došlo ke změně podmínek práce nebo rozšíření dosavadních rizikových faktorů o jeden nebo více dalších rizikových faktorů, a to bez ohledu na to, zda změna takových podmínek vede ke zvýšení výsledné kategorie práce.

K § 11:

Ustanovením je vymezena periodická prohlídka a zároveň stanovena doba, za kterou se na základě současných znalostí tato prohlídka periodicky opakuje. Při stanovení periody se vychází jednak z předpokladu, že potenciál organismu k výkonu práce nebo služby se vlivem stárnutí snižuje, jednak z předpokladu, že ke ztrátě kvality zdraví dochází vlivem působení rizikových faktorů vyskytujících se při práci a vlivem pracovních podmínek, při kterých je práce vykonávána. Cílem této i dalších lékařských prohlídek prováděných ke zjištění zdravotní způsobilost k práci a službě je včasná prevence.

V ustanovení jsou podle rizikovosti a náročnosti vykonávané práce stanoveny intervaly pro vykonávání periodických prohlídek. Podle současných předpisů se u prací zařazených do kategorie 1 a 2 provádí prohlídky označované jako řadové, s periodicitou jednou za 5 let, resp. jednou za 3 roky u osob starších 50 let. Nově se navrhuje u kategorie 1 interval šestiletý a po dovršení 50 let interval čtyřletý, u kategorie 2 se navrhuje interval čtyřletý a po dovršení 50 let věku interval dvouletý. Obdobně jsou intervaly navrženy u prací, jejichž součástí je riziko ohrožení života a zdraví, tedy riziko jak zdravotní tak bezpečnostní, pokud nejsou v příloze č. 2 části II nebo jinými právní předpisy, kterými jsou stanoveny podmínky zdravotní způsobilosti stanoveny termíny jiné (např. zákoníkem práce v případě práce v noci, silničním zákonem u profesionálních řidičů apod.).

U prací, které jsou považovány za rizikové, se interval prohlídky stanovuje jednotně pro kategorii 2R a 3 jako dvouletý a pro kategorii 4 roční s ohledem na negativní působení rizikových faktorů a včasný záchyt možných změn zdravotního stavu. V mezidobí mezi prohlídkami může zaměstnavatel vyslat zaměstnance k provedení mimořádné lékařské prohlídky, bude-li to důvodné s ohledem na zdravotní stav zaměstnance nebo změnu pracovních podmínek, stejně tak může o provedení mimořádné prohlídky požádat zaměstnanec. Zároveň je umožněno interval mezi prohlídkami zkrátit, pokud to vyplývá z jiných předpisů nebo o tom rozhodne orgán ochrany veřejného zdraví.

K § 12:

Ustanovením je vymezena mimořádná prohlídka, která se obecně vykonává tehdy, když v období mezi periodickými prohlídkami vzniklo důvodné podezření na ztrátu zdravotní způsobilosti. Zároveň se stanoví případy, kdy v obecné i konkrétní rovině je tato prohlídka požadována a kdo o ní žádá. Aby se zbytečně nezvyšovala ekonomická zátěž zaměstnavatele, navrhuje se, aby se neprováděla vždy všechna lékařská vyšetření, ale ve vyjmenovaných případech jen ta, která souvisí přímo s důvodem mimořádné prohlídky a současně, aby byl zachován v těchto vyjmenovaných případech i interval k provedení další periodické prohlídky.

K § 13:

Ustanovením je vymezena výstupní prohlídka, jejímž cílem je zjištění zdravotního stavu po ukončení výkonu práce a zhodnocení změn, ke kterým došlo vlivem působení rizikových faktorů, kterým byla posuzovaná osoba vystavena při práci nebo službě. V závěru tohoto druhu prohlídky se nevydává lékařský posudek, ale pouze lékařská zpráva registrujícímu poskytovateli, pokud jím není sám posuzující lékař.

K § 14:

Ustanovením je vymezena lékařská prohlídka po skončení rizikové práce (v § 7 zavedena leg. zkratka „následná prohlídka“), kterou stanoví orgán ochrany veřejného zdraví (krajské hygienické stanice). Tato prohlídka se provádí po skončení rizikové práce ve lhůtách a v rozsahu stanoveném v příloze, pokud se při práci vyskytovaly takové vlivy pracovních podmínek, které se mohou nepříznivě projevit i po delší době. Jedná se zejména o práce, při kterých jsou zaměstnanci exponováni působení prachů s fibrogenním účinkem, o práci s karcinogeny, s některými skupinami biologických činitelů a s ionizujícím zářením. Jde-li o následné prohlídky, které krajské hygienické stanice stanoví podle § 82 odst. 2 písm. e) bod 3 zákona č. 258/2000 Sb., není součástí takového „stanovení“ obsah ani lhůty provedení prohlídek. Zároveň není zohledňována délka expozice konkrétnímu rizikovému faktoru (k tomu viz též příloha č. 2 vyhlášky).

K § 15:

Ustanovení obsahuje náležitosti žádosti zaměstnavatele o provedení pracovnělékařské prohlídky a posouzení zdravotní způsobilosti k práci zaměstnance nebo osoby ucházející se o zaměstnání. Tato žádost musí vždy obsahovat vedle identifikačních údajů zaměstnavatele a zaměstnance, údaje o pracovním zařazení, druhu práce, režimu práce a o rizikových faktorech vyskytujících se při práci a míře těchto rizik, aby měl posuzující lékař dostatečné informace k určení rozsahu lékařského vyšetření a ke kvalifikovanému posouzení zdravotní způsobilosti k práci.

K § 16 a 17:

Ustanovení obsahují náležitosti lékařského posudku, které jsou nad rámec obecných náležitostí lékařského posudku podle vyhlášky č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci.

K § 18:

Přechodné ustanovení vymezuje, jak se bude postupovat, pokud byly lhůty pro provedení pracovnělékařských prohlídek stanoveny před nabytím účinnosti navrhované vyhlášky pro práce kategorie druhé rizikové, třetí a čtvrté rozhodnutím orgánu ochrany veřejného zdraví nebo jinými právními předpisy.

Podle přechodného ustanovení se prohlídka provede ve lhůtě stanovené příslušným způsobem přede dnem nabytí účinnosti navrhované vyhlášky. Po provedení takové prohlídky se pak použijí lhůty pro provedení další prohlídky podle navrhované vyhlášky, pokud z jiných právních předpisů nevyplývají lhůty jiné.

K § 19:

Ustanovením se zrušuje směrnice č. 49/1967 Věst. MZ ČSR, o posuzování zdravotní způsobilosti k práci, podle které se až dosud postupovalo. Směrnice je registrována ve Sbírce zákonů.

K § 20:

Vzhledem k tomu, že jde o prováděcí právní předpis k zákonu o specifických zdravotních službách, který nabyl účinnosti dnem 1. dubna 2012 Sb. a v ustanovení § 98 odst. 1 zákona je

stanoveno pro poskytování pracovnělékařských služeb přechodné období do 1. dubna 2013, navrhuje se nabytí účinnosti k uvedenému datu, to je dnem 1. dubna 2013.

K příloze č. 1:

Příloha upravuje rozsah pracovnělékařské služby poskytované zaměstnavateli v závislosti na zařazení prací do kategorií a výskyt činností, pro jejichž výkon jsou stanoveny požadavky jinými právními předpisy, jako jsou např. práce v noci, práce, při nichž může být ohroženo zdraví jiných osob apod., tedy podle náročnosti a rizikovosti práce, která je vykonávána na pracovištích zaměstnavatele. S větší časovou dotací se počítá u vstupní prohlídky, která musí být podrobnější, vzhledem k tomu, že musí zohlednit dlouhodobé působení rizik při práci. Uvedená doba je stanovena jako minimální a zahrnuje, jak dobu potřebnou pro provádění preventivních prohlídek zaměstnanců, tak i dobu nutnou na dohled poskytovatele na pracovní podmínky na pracovišti, poradenskou činnost a ostatní činnosti. Je nezbytné počítat s navýšením potřebného času, pokud se při výkonu práce vyskytuje například více rizikových faktorů; jde například o dislokované pracoviště nebo o pracoviště, na němž vykonávají práce osoby se zdravotním postižením, mladiství nebo starší pracovníci, kteří vyžadují zvýšenou pozornost.

Pokud zaměstnává zaměstnavatel méně než 10 osob, stanovuje se časový rozsah pro provádění dohledu a poradenství, jako by bylo zaměstnanců deset. Tato úprava se navrhuje s ohledem na nutnost vyčlenění dostatečné doby pro poskytovatele pro výkon dohledu, vypracování záznamu, včetně návrhu na odstranění zjištěných závad, a projednání se zaměstnavatelem, a to bez ohledu na to, zda je na pracovišti člověk jeden nebo 10.

K příloze č. 2:

V příloze jsou stanoveny rizikové faktory pracovního prostředí a nemoci, stavy a vady, u kterých není z preventivních důvodů vhodné podle současných poznatků osoby trpící těmito nemocemi a stavy podrobovat další zátěži, která souvisí s výkonem práce v určitých podmínkách; jsou tedy kontraindikací k práci. S ohledem na různou závažnost jednotlivých nemocí je nutno ke každému posuzovanému případu přistupovat individuálně a ve vztahu ke konkrétním pracovním podmínkám a případnému souběhu dalších onemocnění.

Podle jednotlivých rizikových faktorů, kterými je posuzovaný pracovník při výkonu práce nebo služby ovlivňován, je stanoven rozsah vyšetření u jednotlivých druhů prohlídek, pokud je to důvodné, nad obecný rámec stanovený v ustanoveních navrhované vyhlášky, a to včetně doplňujících laboratorních vyšetření. Současně je stanovena obvyklá četnost periodických prohlídek u prací nebo činností s vysokou zdravotní náročností, pokud je z preventivních důvodů potřebné tyto prohlídky provádět v čase kratším než stanoví § 11.

V souladu se zdravotní náročností a s ohledem na ochranu veřejného zdraví se zde výslovně stanoví i požadavky na zaměstnance, kteří řídí motorové vozidlo a není u nich řízení vozidla druhem práce sjednaným v pracovní smlouvě „tzv. řidiči referentských vozidel“. Jde o zaměstnance, u kterých řízení motorového vozidla je součástí výkonu jejich práce, kdy vozidlo používají pravidelně nebo občas na cestu do místa provádění „zakázky“ s převozem materiálu, popřípadě též spolupracovníků, k distribuci materiálu zákazníkům apod. (např. dealer nebo řemeslník řídí motorové vozidlo na cestě k zákazníkovi, úředník na místo jednání apod). Tito zaměstnanci jsou vystaveni zátěži při výkonu vlastní práce sjednané ve smlouvě, která je navýšená o zátěž při řízení motorového vozidla před započítáním práce a po jejím skončení. Dochází tak k vyčerpání nejen jejich základní ale i zbytkové pracovní kapacity,

s možným následkem zvýšené únavy až přetížení organismu s negativním dopadem do zdravotního stavu, v důsledku čehož se zvyšuje pravděpodobnost ohrožení dalších účastníků silničního provozu při dopravní nehodě. Lhůty pro provádění periodických prohlídek jsou v tomto případě shodné s lhůtami provádění prohlídek pro práci kategorii první, tedy 1 x za 6 let a po dovršení 50 let věku 1 x za 4 roky.

Požadavek na posouzení zdravotní způsobilosti se nevztahuje na zaměstnance, kteří mají k dispozici a využívají služební vozidlo k cestě do nebo z práce, nebo kteří příležitostně využijí služební vozidlo k vyřízení pracovní záležitosti (například manažeři).